

Turun yliopisto
University of Turku

**LÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA
ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUS**

OPINTO-OPAS 2014-2016

Sisällys

ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN PYSYVÄISMÄÄRÄYKSET	3
1. HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	3
2. OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS	4
3. TUTKINNON RAKENNE JA TAVOITTEET	5
4. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAMINEN	6
4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä	6
4.3 Yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksyminen	9
4.4 Arviointi ja erikoistuvan hammaslääkärin ohjaaminen	10
4.6. Moniammatilinen johtamiskoulutus osana erikoishammaslääkärin tutkintoa	13
4.7 Valtakunnallinen erikoishammaslääkärikuulustelu	13
5. LAINSÄÄDÄNTÖ JA AIKAISEMPIEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	16
6. ULKOMAALAINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAJANA	16
7. OPINTOSUORITUSTEN HYVÄKSYMINEN SEKÄ TUTKINTOTODISTUKSEN HAKEMINEN	17
8. LAILLISTAMINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON JÄLKEEN	17
9. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON KOULUTUSOHJELMAT	17
9.1 HAMPAISTON OIKOMISHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA	17
9.2 HAMMASLÄÄKETIETEELLISEN DIAGNOSTIIKAN EHL-TUTKINTO	19
9.3 KLIINISEN HAMMASHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA	24
9.3.1 Kariologian ja endodontian, parodontologian, protetiikan ja purentafysiologian sekä lasten hammashoidon suuntautumisvaihtoehto	25
9.3.2 Parodontologia	29
9.3.3 Protetiikka ja purentafysiologia	29
9.3.4 Lasten hammashoito	29
9.4 SUU- JA LEUKAKIRURGIAN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN JA ERIKOISLÄÄKÄRIN KOULUTUSOHJELMA ..	30
9.5 TERVEYDENHUOLLON JATKOKOULUTUSOHJELMA	32

ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN PYSYVÄISMÄÄRÄYKSET

Erikoishammaslääkärikoulutusta koskevat pysyväismääräykset ovat lääketieteellisen tiedekunnan johtokunnan hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, jotka koskevat kaikkia erikoisalaja ja kaikkia erikoistuvia. Erikoistuva suorittaa tutkintonsa niiden tutkintovaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Pysyväismääräysten lisäksi opiskelija suorittaa tutkintonsa oman erikoisalansa tutkintovaatimusten mukaisesti.

Pysyväismääräykset ja erikoisalakohtaiset tutkintovaatimukset ovat sitovat, ja niitä noudattavat kaikki erikoistumiskoulutuksen parissa toimijat (mm. erikoistujat, opetushenkilökunta, vastuuhenkilöt ja hallintohenkilökunta).

Pysyväismääräykset sisältävät koulutuksen suorittamiseen liittyviä määräyksiä. Käytännön ohjeet ja lomakkeet löytyvät tiedekunnan internet-sivuilta osoitteesta

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/med/opiskelu/Jatkotutkinto/Ammatillinen/ehl/Sivut/home.aspx>

1. HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Erikoishammaslääkäriin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Varsinainen päätävävalta erikoishammaslääkärikoulutuksessa on opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja lääketieteellisillä tiedekunnilla. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoa-antavia ja niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi.

Seuraavassa on koottu eri toimijoiden sekä myös erikoishammaslääkärikoulutuksen kannalta keskeisten erikoistuvan hammaslääkäriin, koulutuksen vastuuhenkilön ja kouluttajan tehtävät.

Erikoistuva hammaslääkäri

Erikoistuvan hammaslääkäriin edellytetään tutustuvan koulutuksen pysyväismääräyksiin ja oman erikoisalansa vaatimuksiin sekä osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilö tekee henkilökohtaiset koulutussuunnitelmat yhteistyössä erikoistujien kanssa, hyväksyy ne ja seuraa koulutuksen edistymistä. Lisäksi vastuuhenkilö kehittää arviointia ja seuraa sen toteutumista. Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikkasopimukset tekee Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmä, jotka tiedekunnan johtokunta hyväksyy.

Yliopiston ulkopuolinen kouluttaja

on koulutuksen vastuuhenkilön nimeämä ja toimii yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa. Lääketieteellinen tiedekunta myöntää yliopiston ulkopuoliselle koulutuspaikalle koulutusoikeudet ja nimeää kouluttajan. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja koulutuspaikan koulutusedellytyksistä. Kouluttaja osallistuu arviointeihin erikoisalalan käytäntöjen mukaisesti.

Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmän tehtävänä on vastata yhdessä Ammatillisen jatkokoulutustoimikunnan kanssa koulutuksen kehittämisestä ja koordinoimisesta Turun yliopiston vastualueella. Toimikunta käsittelee erikoishammaslääkärikoulutukseen liittyviä asioita ja ohjaa käytännön koulutuksen toteuttamista.

Alueelliset neuvottelukunnat

toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä. Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto, yliopistollinen

keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, lääninhallitukset ja opiskelijat.

Koulutusyksikkö

Koulutusyksikön eli Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan tehtäviin kuuluu päättää, mitkä virat, toimet ja tehtävät ovat erikoishammaslääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksikkö hyväksyy koulutussopimukset, jotka on tehty lääketieteellisen tiedekunnan ja yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa. Lisäksi koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistuvat hammaslääkärit koulutusohjelmiin, hyväksyvät koulutussuunnitelmat, nimeävät vastuuhenkilöt ja kuulustelijat, käsittelevät palveluja ym. opintoja koskevia asioita ja antavat tutkintotodistukset. Koulutusyksiköt valvovat erikoishammaslääkärikoulutusta vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa hyväksytyissä koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan hammaslääkäriin valinnasta koulutusvirkaan tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

Yliopistojen tulee sopia koulutusohjelman aloittamisesta ja lakkauttamisesta opetusministeriön kanssa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa hammaslääkäriin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoishammaslääkäriin tutkinnon suorittaneet hakevat Valviralta ammatinharjoittamisoikeuksia. Valvira rekisteröi erikoishammaslääkäritutkinnot ja antaa pyynnöstä todistuksen erikoishammaslääkäriin oikeudesta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Neuvottelukunnan jäsenet edustavat terveydenhuolto- ja opetusviranomaisia, lääketieteellisiä tiedekuntia sekä muita korkeakouluja ja oppilaitoksia, jotka vastaavat terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta.

2. OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS

Erikoistumiskoulutusta säätelevän asetuksen (420/2012) mukaisesti (§ 4) erikoishammaslääkäriin tutkintoa suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa hammaslääkäriin ammattia laillistettuna hammaslääkäriinä ja joka on työskennellyt päätoimisesti hammaslääkäriin kliinisissä tehtävissä vähintään kaksi vuotta. Jos työskentely hammaslääkäriin tehtävissä suoritetaan osa-aikaisesti, pitenee vastaavasti vaadittava palvelusaika. Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella, eli jos laillistus on määräaikainen ja/tai johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen sidottu.

Opinto-oikeutta anotaan yliopistolta, jonka vastuualueella erikoishammaslääkärikoulutus on tarkoitus suorittaa. Opinto-oikeus myönnetään kerrallaan vain yhteen koulutusohjelmaan. Muualla kuin Suomessa hammaslääkäriin tutkinnon suorittaneelta edellytetään lisäksi todistuksella osoitettu vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito. Hyväksyttäviä kielitodistuksia ovat Opetushallituksen järjestämä yleinen kielitutkinto (taso 3-4, keskitaso) tai Valtiohallinnon kielitutkinto (tyydyttävät tiedot). Lisäksi hyväksytään Kesäyliopiston suomenkielenkurssi (taitotaso 6-9).

Opinto-oikeutta haetaan lääketieteelliseltä tiedekunnalta lomakkeelta, jonka saa tiedekunnan [www-sivulta](#).

Opinto-oikeuspäätös lähetetään tiedekunnan kansliasta suoraan yliopiston opiskelijapalveluihin. Kun opinto-oikeus viety opiskelijapalveluissa yliopiston opiskelijarekisteriin, erikoistuvalla lähetetään opiskelijapalveluista myös oma kappale opinto-oikeuspäätöksestä.

Valinta erikoistumisvirkoihin ja -toimiin tapahtuu terveyspalvelujärjestelmässä yhteistyössä koulutuksen vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistuva suorittaa tutkintonsa niiden tutkintovaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Opiskelupaikan vastaanottamalla erikoistuva sitoutuu noudattamaan koulutuksesta annettuja ohjeita ja määräyksiä sekä noudattamaan opinto-oppaan vaatimuksia.

Erikoistuvan hammaslääkärin on ilmoittauduttava joka lukuvuosi läsnä- tai poissaolevaksi. Läsnä olevaksi pitää ilmoittautua niinä lukukausina, joihin osallistuu opetukseen, saa säännöllistä ohjausta, suorittaa teoreettista kurssia, osallistuu kuulusteluun tai hakee tutkintotodistusta. Ilmoittautumisen voi tehdä sähköpostitse osoitteessa: ilmoittautuminen@utu.fi.

3. TUTKINNON RAKENNE JA TAVOITTEET

Tutkinnon tavoitteet

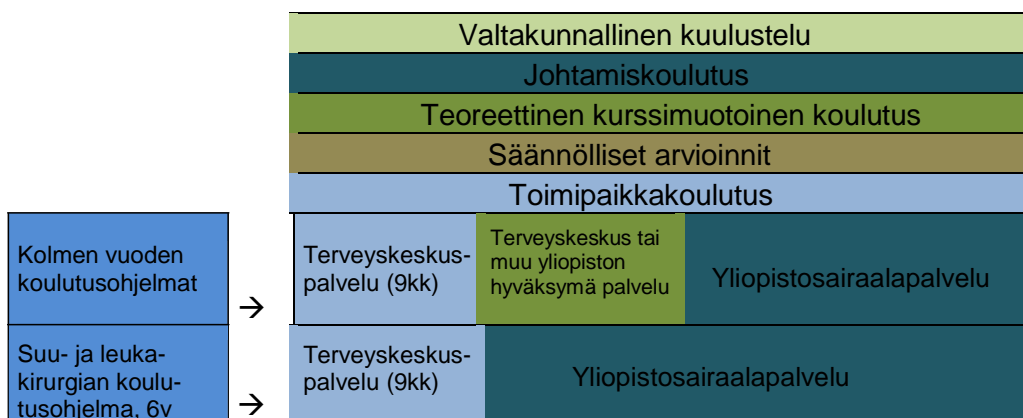
Erikoishammaslääkärin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan sekä antaa hänelle valmiudet alansa erikoishammaslääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoishammaslääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoishammaslääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että hammaslääkäri perehtyy terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön (A 420/2012, 5 §).

Tutkinnon rakenne

Erikoishammaslääkärin tutkinnon aloittamisen edellytyksenä on hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto, laillistaminen sekä kahden vuoden työskentely päätoimisessa kliinisessä hammaslääkärin tehtävässä.

Tutkinto jakaantuu 1) teoreettiseen opetukseen, 2) käytännön koulutukseen ja toimipaikkakoulutukseen, 3) moniammatilliseen johtamiskoulutukseen 4) oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin sekä 5) valtakunnalliseen kuulusteluun

Erikoishammaslääkäritutkinnon rakenne

Vähintään puolet palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella, lukuun ottamatta suu- ja leukakirurgian sekä hammaslääketieteellisen diagnostiikan erikoisalaa.

4. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAMINEN

4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

Erikoishammaslääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoistuva osallistuu kliiniseen työhön potilaita hoitavana tai tutkivana tai potilasnäytteiden tutkimisesta huolehtivana hammaslääkärinä tai toimimalla muissa hammaslääketieteen tai terveydenhuollon asiantuntemusta vaativissa tehtävissä. Täten hän hankkii erikoisalansa käytännön taidot asianomaisen yksikön palveluksessa olevan kouluttajan valvonnassa.

Terveyskeskuspalvelu, erikoisan koulutus ja yliopistosairaalan ulkopuolinen palvelu

Asetuksen 420/2012 9 § mukaan koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa. Sääntö ei koske terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta hammaslääketieteellisen diagnostiikan eikä suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa. Kolmen vuoden koulutusohjelmissa yliopistosairaalapalvelua voi suorittaa maksimissaan 18 kuukautta. Koulutusohjelman vastuuhenkilö päättää oppialakohtaisesti yliopistosairaalapalvelun määrästä.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohtaisesti luvan poiketa edellä mainitusta yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä lausunto erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Käytännön koulutusta (yliopistosairaalan ulkopuolista koulutusta) voi suorittaa ainoastaan yliopiston hyväksymässä koulutusvirassa, -toimessa tai -tehtävässä. Mikäli koulutusta suoritetaan sijaisuuksissa, koulutuksen hyväksymisestä päättää erikoishammaslääkäriytyöryhmä koulutuksen vastuuhenkilön esityksestä. Edellytyksenä on lisäksi, että erikoistuva hammaslääkäri osallistuu yliopiston järjestämään teoreettiseen koulutukseen vastuuhenkilön kanssa sovitulla tavalla

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai tilaisuuksia, jossa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalakohtaiset koulutusvaatimukset on selvitetty koulutusohjelmakuvauksissa, jotka ovat listattuina tiedekunnan www-sivuilla:

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/med/opiskelu/Jatkotutkinto/Ammatillinen/eh/Sivut/home.aspx>

Erikoishammaslääkärin tutkintoon voidaan hyväksyä palveluja ja muita suorituksia (kuten teoreettinen koulutus), jotka ovat suoritettu hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Laillistuksen tulee olla voimassa koko erikoistumisen ajan. Mikäli laillistuksessa on katkoksia, ei niiltä ajoilta voida hyväksyä palvelua eikä muita suorituksia tutkintoon.

Ulkomailla hammaslääkärin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva lupa toimia hammaslääkärinä Suomessa sekä kahden vuoden kliininen palvelu. Kliiniseen palveluun voidaan hyväksyä myös ulkomailla suoritettua palvelua vastuuhenkilön harkinnan mukaan.

Opiskelija suorittaa tutkintonsa niiden opinto-oppaan erikoisalakohthaisten tutkintovaatimusten mukaisesti, jotka ovat olleet voimassa opinto-oikeuden myöntämishetkellä. Pysyväismääräyksiä päivitetään kahden vuoden välein. Valtakunnallinen kuulustelu suoritetaan tenttimishetkellä voimassa olevien vaatimusten mukaisesti.

Palveluajat

Erikoishammaslääkärikoulutus (sekä terveyskeskuspalvelu että erikoisalan palvelut) suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä. Mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan, se on mahdollista suorittaa myös osittain osapäiväisenä. Osa-aikainen palvelu on kuitenkin oltava viikoittain vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta (vähintään 18,5 tuntia/viikko). Tällöin koulutusaika vastaavasti pitenee.

Kahta tai useampaa alle 50 % samalla ajanjaksolla tehtyä palvelujaksoa ei voi pääsääntöisesti yhdistää siten, että ne muodostavat yhteensä 100 % palvelusuhteen. Jos esimerkiksi yksi palvelujakso on samalla ajanjaksolla 60 % kokopäiväisestä palvelusta ja jälkimmäinen 40 % kokopäiväisestä palvelusta, ainoastaan ensimmäinen (eli 50 % kokopäiväisestä palvelusta ylittävä) palvelu hyväksytään. Mikäli palvelujaksot ovat molemmat 50 % ja 50 %, voidaan molemmat palvelujaksot hyväksyä.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä yksittäinen palvelujakso on yksi kuukausi (30 päivää).

Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta tai opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen yhteensä yksi kuukausi (30 päivää), mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen lapseen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen yhteensä vain kuukausi, vaikka loma/vapaat jakautuisivat eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan, Yhteenveto palveluihin vaikuttavista keskeytyksistä alla:

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

1. vuosilomapäivät
2. lomarahavapaat
3. säästövapaat (palkalliset)
4. aktiivivapaat
5. päivystysvapaat
6. täydennyskoulutus (koulutuksen edellyttämä)
7. ulkomainen koulutus (koulutuksen edellyttämä)

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta:

1. sairausloma (palkallinen)
2. tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
3. pakottavat perhesyyt
4. äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa
5. opintovapaalain mukainen opintovapaa
6. opiskelu (palkaton)
7. lukuloma kuulustelua varten
8. puolustusvoimien kertausharjoitukset

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palvelusta:

1. yksityisasia (palkaton)
2. virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
3. sairausloma/palkaton
4. hoitovapaa (palkaton)
5. vuorotteluvapaa (palkaton)

Muissa viroissa suoritettu palvelu

Erikoishammaslääkärin tutkintoon sisällytettäviä palveluita suoritetaan yliopiston hyväksymässä koulutusvirassa, -toimessa tai -tehtävässä. Kolmen vuoden koulutusohjelmissa puolet palvelusta (18 kk) tulee suorittaa yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään 9 kuukautta terveyskeskuksessa. Kolmen vuoden koulutusohjelmissa yliopistosairaalapalvelua voi suorittaa maksimissaan 18 kuukautta. Tämä ei koske hammaslääketieteellistä diagnostiikkaa. Koulutusohjelman vastuuhenkilö päättää oppialakohtaisesti yliopistosairaalapalvelun määrästä.

Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmän hyväksymä palvelu erikoishammaslääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä hyväksytään erikoiskoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva hammaslääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on kouluttaja.

Toimimista yliopiston opettajan, yliopistonlehtorin, kliinisen opettajan, assistentin tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksytään tapauskohtaisesti erikoistumiskoulutukseen erikoisalalan vastuuhenkilön päätöksellä edellyttäen (terveydenhuoltoa lukuun ottamatta), että toimintaan liittyy alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalaossa, terveyskeskuksessa tai kliinistä toimintaa palvelun sisällön perusteella. Opettajana/lehtorina/assistenttina toimiminen ei korvaa pakollista 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua eikä yliopistosairaalan minimivaatimusta.

Toisen yliopiston erikoistumisvirassa suoritettu palvelu hyväksytään ko. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi, mikäli se vastaa sisällöltään erikoisalakohtaisten vaatimusten lisäksi myös pysyvääismääräyksiä.

Palvelujaksoista on esitettävä työtodistukset, joista käy ilmi palvelussuhde-aika, mahdollinen osa-aikaisuus sekä kaikki keskeytykset. Mikäli keskeytyksiä ei ole, tulee siitä olla maininta työtodistuksessa.

Palveluiden laskeminen

Palveluita voidaan laskea hyväksi tutkintoon vain siihen päivämäärään asti, mihin työtodistus on päivätty. Jos työsuhte on ollut esimerkiksi ajalla 1.1.2010 – 31.3.2010, mutta todistus on päivätty 15.2.2010, lasketaan palveluita tutkintoon hyväksi vain ajalta 1.1.2010 – 15.2.2010 (yhteensä 1kk 15pv).

Tutkijana toimiminen

Erikoisalalan koulutukseen voidaan hyväksyä erityisen pätevistä syistä päätoimisena tutkijana toimimista, mikäli koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan. Tutkimustyön tulee olla erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Tutkijana toimiminen ei korvaa pakollista 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua eikä yliopistosairaalapalvelua

Tutkijana toimimista voidaan hyväksyä enintään 6 kk.

Palvelu ulkomailla

Osa erikoishammaslääkärin tutkintoon kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla koulutusohjelman vastuuhenkilön ja Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmän harkinnan mukaan, mikäli sen katsotaan vastaavan erikoisalalan koulutusta. Ulkomaisen kliinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä ovat hammaslääkärin oikeudet kyseisessä maassa.

Erikoishammaslääkärin tutkintoon voidaan lukea hyväksi palvelua, joka on tehty ulkomailla ennen erikoistumisen aloittamista. Palvelun edellytyksenä on hammaslääkärin oikeudet kyseisessä maassa. Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmä tekee päätöksen ulkomaisen palvelun hyväksymisestä tutkintoon.

Erikoistujan on esitettävä ulkomailla tehdystä palvelusta suomen, ruotsin tai englanninkielinen työtodistus. Todistuksesta on käytävä ilmi palvelun sisältö, ajanjakso sekä mahdolliset keskeytykset tai maininta siitä ettei niitä ole.

Aikaisempien palveluiden hyväksyminen

Yliopistolain (558/2009) 44 pykälän mukaan opiskelija voi lukea hyväkseen yliopiston päätöksen mukaisesti muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tekemiään samantasoisia suorituksia (asetusmuutoksen 420/2012 perusteluistio). Yliopistojen tutkintoja koskevan asetuksen (794/2004, 25§) mukaan opiskelija saa yliopiston päätöksellä lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muissa oppilaitoksissa suorittamia opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa yliopiston päätöksen mukaan lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella (Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa OPM 2007:4)

Ennen erikoistumiskoulutuksen aloittamista suoritettu palvelu voidaan tapauskohtaisesti lukea hyväksi tutkintoon kuuluvaksi palveluksi. Päätöksen aikaisempien palveluiden hyväksi lukemisesta tekee koulutusohjelman vastuuhenkilö palveluiden sisällön perusteella. Palveluiden on oltava pysyväismääräysten ja erikoisalakohdaisten vaatimusten mukaisia.

Erikoishammaslääkärikoulutuksesta annetun asetuksen (316/2003) mukaisesti yliopisto voi hyväksyä terveyskeskuksessa suoritettavaksi käytännön koulutukseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 6 §:n muuttamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1179/2002) tarkoitetun terveyskeskuksen hammaslääkärin tehtävissä suoritettua käytännön palvelun tai sitä vastaavan aiemman terveyskeskuksessa suoritettua palvelun.

Palveluiden on oltava pysyväismääräysten ja tutkintovaatimusten mukaisia.

Palvelujen vanheneminen

Erikoisalan palvelu ja teoreettinen koulutus, joka on suoritettu viimeisten 6 vuoden aikana, hyväksytään palveluksi erikoishammaslääkärin tutkintoa varten. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmassa hyväksytään palvelu, joka on suoritettu viimeisten 10 vuoden aikana. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa. Erikoishammaslääkärin tutkintoon pakollisena sisältyvä moniammatillinen johtamiskoulutus ei vanhene. Vanhenemissäännöt koskevat myös toista erikoistumistutkintoa suorittavia.

Pakollinen, kaikille erikoisaloille yhteinen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu ei vanhene. Joillakin aloilla tutkintoon kuuluu palvelua terveyskeskuksessa enemmän kuin 9 kuukautta. Se osa koulutuksesta vanhenee yllä mainittujen vanhenemissääntöjen mukaisesti.

Erityisestä syystä erikoistuva voi saada pidennystä suoritustensa voimassaoloon (esim. äitiys- ja vanhempainloma, tutkimustyö). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessä voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi).

Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoishammaslääkärin tutkintoon. Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan hammaslääkärin on sekä ilmoitettava vaihdostaan vanhaan koulutusyksikköön, että haettava opinto-oikeutta uudesta koulutusyksiköstä.

Usean erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittaminen

Samaa palvelua on mahdollista hyväksyttävä useampaan tutkintoon, jos se vain on ko. alan tutkinnon vaatimuksien mukaista. Eri erikoishammaslääkärin tutkintoihin kuuluva koulutus on suoritettava vain niiltä osin kuin tutkintovaatimukset ja koulutusohjelma poikkeavat toisistaan. Suoritusten vanhenemista koskevat määräykset ovat voimassa myös tällaisissa tapauksissa. Aiempi erikoishammaslääkärintutkinto ei oikeuta aiempien suoritusten automaattiseen hyväksymiseen, vaikka ne vastaisivatkin vaatimuksia, vaan ne täytyy hyväksyttävä uudelleen uuteen tutkintoon. Suoritukset voidaan hyväksyä, mikäli ne vastaavat uuden koulutusohjelman tutkintovaatimuksia ja voimassa olevia pysyväismääräyksiä.

4.3 Yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksyminen

Tiedekunta voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopiston ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta voidaan taata riittävien valmiuksien saaminen erikoishammaslääkärikoulutuksen aikana.

Kriteerejä, jotka huomioidaan myönnettäessä koulutusoikeuksia ja koulutusaikaa:

Kouluttajan

- tulee olla alan dosentti ja/tai erikoishammaslääkäri
- perehtyneisyys tutkimustyöhön katsotaan eduksi
- kouluttajalla tulisi olla pedagogista koulutusta

Koulutuspaikan resurssit

- koulutuspaikan tulee tarjota riittävän monipuolista erikoisalakohtaista yliopistosairaalaopetusta täydentävää opetusta
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- toimipaikkakoulutus (mm. säännöllinen meeting -toiminta), edellytetään 2-5 tuntia viikossa, lukukausien aikana toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee järjestää muuta, erikoistuvien hammaslääkäreiden tarpeista lähtevää koulutusta, joka määritellään koulutussopimuksessa. Erikoistuvien hammaslääkäreiden tulee myös voida osallistua (evo -rahan tai aluehallintoviraston kautta työntäjille maksettavan tuen turvin) toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutussopimus

Koulutusoikeuksia hakevan yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (tähän tehtävään nimetty professori) ja sopia koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Ulkopuolisen koulutuspaikan hyväksymisestä päättää Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmä. Koulutussopimuksesta tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, kouluttajat (ehl), virkamäärä, sekä mitkä valmiudet koulutettavan tulee saavuttaa palvelun aikana. Erikoistuvalla hammaslääkärillä tulee nimetä henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan edistymisen arviointiin tulee käyttää muodollista seurantajärjestelmää (lokikirja tai muu vastaava ja säännöllinen arviointi). Jos koulutuspaikan toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia, harkitaan koulutusoikeuksia uudelleen.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Silloin kun ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pysyvää koulutuspaikkasopimusta, voidaan tarpeen mukaan tehdä erikoistuvaa hammaslääkäriä koskeva henkilökohtainen koulutussopimus. Sopimus tarkoittaa, että koulutusohjelman vastuuhenkilö ja sairaalassa tai terveyskeskuksessa oleva kouluttaja tekevät yhdessä erikoistuvan kanssa koulutussopimuksen, jossa määritellään hyväksyttävä koulutusaika sekä opeteltavat tiedot ja taidot. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Koulutussopimuslomakkeet löytyvät tiedekunnan www-sivuilta:

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/med/opiskelu/Jatkotutkinto/Ammatillinen/ehl/Sivut/home.aspx>

4.4 Arviointi ja erikoistuvan hammaslääkäriin ohjaaminen

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja

Erikoistuva hammaslääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan henkilökohtaisen erikoistumiskoulutuksen suunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen seurannasta vastaa vastuuhenkilö.

Koulutusyksikön tulee antaa erikoistujalle ko. erikoisalan lokikirjan tai vastaavan koulutuksen alussa. Koulutusyksikkö vastaa lokikirjan sisällöstä, mutta erikoistuva hammaslääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada. Samalla erikoisalalla tulisi olla valtakunnallisesti mahdollisimman yhtenäinen lokikirja.

Erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Vastuuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat koulutuksen alussa yhdessä asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvedon vähintään vuosittain. Erikoistuva hammaslääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva hammaslääkäri voi arvioida myös kouluttajan toimintaa. Erikoisalajat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omissa koulutusohjelmissaan.

4.5 Teoreettinen opetus

Teoreettinen opetus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teoreettisen opetuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhteydessä. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjamerkinnoilla.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytyjen koulutusohjelmien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat vaaditun kurssimuotoisen opetuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm. erikoisalayhdistys, hammaslääkäriyhdistykset tai muu lääke-/hammaslääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle opetukselle asetetut vaatimukset. Yksityisten yritysten tulee valmistella ja järjestää koulutus niin, että mukana on aina lääketieteellinen taho, kuten yliopisto, koulutusoikeuden saanut klinikka tai erikoisalayhdistys. Ulkopuolisten järjestäjien tulee selkeästi raportoida yhteistyö lääketieteellisten tahojen kanssa.

Ohjelman sisällöstä vastaavan henkilön tai yhdistyksen tulee edustaa jotakin niistä erikoisaloista, joille koulutusta haetaan. Koulutus voidaan silti hyväksyä teoreettiseksi opetuksiksi myös muille anotuille erikoisaloille. Lisäksi on toivottavaa, että koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei näy kauppanimiä tai logoja.

Laajuus

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä ja laatu saattaa vaihdella erikoisaloittain (ks. erikoisalakohdaiset vaatimukset).

Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suosittelavia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen opetus järjestää yhteistyönä

Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kurseja hyväksytään vastuuhenkilön päätöksellä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä. Jos kurseilla on käytössä ns. kredit-järjestelmä, sitä voidaan erikoisalakohdaisesti käyttää Suomeen sovellettuna.

Arviointi ja laadunvarmistus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämistä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoishammaslääkärikoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenvedo ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

Kurssien anominen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi opetuksiksi haetaan etukäteen sille koulutusyksikölle, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämistä vastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), tuntimäärä ja kurssin vastuhenkilö. Lisäksi on ilmoitettava tavoitteet, kenelle kurssi on tarkoitettu, hinta ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja -valmistautumisesta. Tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Hakemuksesta tulee ilmetä koulutuksen kohderyhmä. Kurssin hakulomake ja ohjeet löytyvät sivulta:

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/med/opiskelu/Jatkotutkinto/PGE/Sivut/kurssien-anominen.aspx>

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi opetuksiksi, hakijalle ilmoitetaan hyväksytyt erikoisalalat ja tuntimäärä. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi opetuksiksi, mikäli ne vastaavat näitä pysyvää määrääksiä (ks. palveluja ja koulutusta koskevia määrääksiä).

Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärihammaskoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla hammaslääkärillä työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen opetukseen. Työnantajan tulee osallistua myös tästä aiheutuviin kustannuksiin. Koulutuksen tulee olla mahdollista suorittaa koko erikoistumiseen varatussa ajassa.

Yleisopinnot

Yleisopinnot on antaa erikoistuvalla hammaslääkärille peruskoulutusta täydentävien kurssien ja omakohtaisen työskentelyn pohjalta käsitys terveydenhuollon käytännön toiminnasta ja väestön tavallisimpien suun sairauksien diagnostiikasta ja hoidosta sekä ajankohtaiset kliiniset tiedot hammaslääketieteen eri osa-alueilta. Yleisopintoja täydentävinä kursseina voidaan käyttää hyväksi yhdistysten ja kansainvälisten yhteisöjen järjestämiä koulutustilaisuuksia, jotka koulutusohjelman vastuhenkilö on hyväksynyt.

Erikoisalalan opinnot

Erikoisalalan opintoihin kuuluvat koulutustilaisuudet voivat olla luentoja, seminaareja, demonstraatioita tai vastaavia. Niissä käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalalan keskeisiä kysymyksiä. Erikoistuva osallistuu tilaisuuksiin mm. pitämällä seminaariesitelmää. Tämän lisäksi erikoistuva voi tehdä tutkimustyötä.

Sivuosa-alueen opinnot

Kliinisen hammashoitoon erikoistuvien hammaslääkärien tulee suorittaa yleisopinnot ja erikoisalalanopinnot lisäksi valitsemaltaan kliinisen hammashoidon sivuosa-alueelta teoreettista koulutusta. Kliinisen hammashoidon koulutukseen ja hammaslääketieteellisen diagnostiikan suupatologian ja suu-radiologian koulutukseen sisältyy minimissään yhden (1) sivuosa-alueen opinnot. Vaadittavien sivuosa-alueiden määrästä päättää Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmä. Sivusa-alueen korvaavuuksista muilla kuin yliopiston järjestämällä kokonaisuuksilla päättää koulutusohjelman vastuhenkilö.

Tohtorin tutkinto ja erikoishammaslääkärin tutkinto

Hammaslääkäri, joka suorittaa sekä erikoishammaslääkärin että hammaslääketieteen tohtorin tutkinnon, voi lukea hyväkseen saman teoreettisen koulutuksen opintosuorituksen molempiin tutkintoihin koulutusohjelman vastuhenkilön harkinnan mukaan, mikäli se tutkinnon tavoitteiden puolesta on tarkoituksenmukaista.

Säteilyturvallisuus terveydenhuollossa

Säteilyturvakeskuksen (STUK) vahvistaman säteilysuojelukoulutusta terveydenhuollossa koskevan ohjeen (ST 1.7/17 helmikuu 2003) mukaan tulee säteilytutkimuksia tekevien erikoishammaslääkärien koulutukseen sisältyä 0,5 opintoviikkoa alaan liittyvää säteilysuojelukoulutusta. Säteilysuojelukoulutus on kirjattu koulutusohjelmakohtaisesti teoreettista koulutusta koskevaan osioon. Säteilysuojelukoulutus koskee kaikkia koulutusohjelmia lukuun ottamatta terveydenhuoltoa.

4.6. Moniammatillinen johtamiskoulutus osana erikoishammaslääkärin tutkintoa

Erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan 1.8.2009 tai sen jälkeen ilmoittautuneet:

Erikoishammaslääkärin tutkintoon tulee sisältyä 10 opintopistettä moniammatillista johtamiskoulutusta. Tutkintoon vaadittavat moniammatilliset johtamisopinnot (10 op) sisältävät 3-6 op laajuiset teoreettiset kurssimuotoiset opinnot, 2-5 op laajuisen projektityön ja 2-5 op laajuisen portfolion.

Koulutuksen esittely, rakenne ja teoreettisten kurssien tarjonta löytyvät osoitteesta:

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/med/yksikot/medimerc/Sivut/home.aspx>

Koulutettavat voivat suorittaa erikoistumiskoulutukseen kuuluvat johtamisopinnot koulutuksensa missä vaiheissa tahansa.

Turun yliopistossa tarjottavia johtamisopinnot teoreettisia kurssimuotoisia suoritteita voi soveltuvin osin korvata myös muissa lääketieteen ja hammaslääketieteen opetusta antavien tiedekuntien vastaavalla erikoistumiskoulutukseen suunnitellulla johtamiskoulutuksella.

Erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan ennen 1.9.2009 ilmoittautuneet:

Näiden erikoistumiskoulutuksessa olevien hammaslääkäreiden tutkintoon tulee sisältyä 20 tuntia terveydenhuollon hallinnollista koulutusta. Tämä vaadittava terveydenhuollon hallinnon koulutus voidaan suorittaa:

1. osallistumalla erilaisiin jatko- ja täydennyskoulutustapahtumiin, joiden suorittamisesta on hyväksytty soveltuva tuntimäärä erikoistumiskoulutuksen teoreettisiin opintoihin hallinnon alalta, tai
2. suorittamalla vähintään yhden opintopisteen (1 op vastaa 27 tuntia opintoja) laajuinen moniammatillinen johtamiskurssi

4.7 Valtakunnallinen erikoishammaslääkärikuulustelu

Valtakunnallisen erikoishammaslääkärikuulustelun koordinaatiosta huolehtii Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on kuulustelun koordinoinnin lisäksi kuulustelurekisterien ylläpitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulustelua koskevia asioita. Kuulusteluun liittyvät ajankohtaiset tiedot, kuten kuulusteluajankohdat, ilmoittautuminen ja ohjeet, kuulusteluvaatimukset sekä vanhat kuulustelukysymykset löytyvät Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan www-sivuilta osoitteesta:

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.html

Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoishammaslääkärikuulustelun tavoitteena on mitata erikoistuvan teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoishammaslääkärin kohtaamissa tilanteissa.

Kuulustelijat

Kukin koulutusyksikkö nimeää kullekin omassa tiedekunnassa edustetulle erikoisalalle kuulustelijan, joka ilmoitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle. Mikäli jollakin erikoisalalla kuulustelurasitus on suuri, voivat koulutusohjelmien vastuuhenkilöt sopia useamman kuulustelijan nimeämisestä samasta koulutusyksiköstä.

Koulutusyksiköiden pitää ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatkan tai virkavapauden vuoksi), pitää siitä ilmoittaa yhdyshenkilölle ja omaan koulutusyksikköön. Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii kerrallaan kaksi kuulustelijaa.

Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti **sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti** kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisalakohdaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluajankohdat ja -paikat

Valtakunnallinen erikoishammaslääkärikuulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä - Turun yliopistolla, Helsingin yliopistolla, Itä-Suomen yliopistolla, Oulun yliopistolla ja Tampereen yliopistolla - samanaikaisesti kolme kertaa vuodessa kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulusteluun voi osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun ilmoittaututaan sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta viimeistään **viisi (5) viikkoa** ennen kuulustelupäivää. Ilmoittautuminen tallentuu viiden yliopiston yhteiseen järjestelmään, josta jokainen yliopisto hyväksyy omat erikoistuvansa kuulusteluun. Kuulusteluun ilmoittautuessaan kuulusteluun osallistuvan pitää olla ilmoittautunut läsnä olevaksi omaan yliopistoonsa.

Ilmoittautumisajan päätyttyä sähköinen ilmoittautumislomake sulkeutuu. Tämän jälkeen kuulusteluun ei pysty enää ilmoittautumaan. Kuulusteluun ei oteta jälki-ilmoittautuneita.

Kuulusteluun voi osallistua aikaisintaan kolmantena erikoiskoulutusvuotena, suu- ja leukakirurgiassa neljäntenä koulutusvuotena.

Kuulustelukysymysten asettaminen

Vuorossa olevat kuulustelijat laativat kuulustelukysymykset yhdessä ja toimittavat ne viimeistään **kaksi (2) viikkoa** ennen kuulustelua kuulustelunhallintajärjestelmään tai valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle.

1.8.2011 alkaen valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun voi suorittaa vain suomeksi tai ruotsiksi. Kuulustelukysymykset laaditaan siis suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. 31.7.2011 mennessä opinto-oikeuden saaneilla on mahdollisuus tehdä erikoislääkärikuulustelu suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä, mikäli kuulustelijat siihen suostuvat.

Kuulustelu perustuu kuulusteluvaatimuksissa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön sekä kunkin erikoisalan käytännön tietoon, joka erikoistujalle hammaslääkäreille on erikoistumisensa aikana kertynyt.

Kysymyksiä asetetaan hampaiston oikomishoidossa, kliinisessä hammashoidossa ja terveydenhuollossa kuusi, joista on vastattava viiteen. Kliinisessä hammashoidossa kysymykset asetetaan kullekin painotusalalle erikseen Diagnostiikan kysymykset asetetaan erikseen suupatologiassa, suurradiologiassa ja suun mikrobiologiassa. Suu- ja leukakirurgian kysymyksiä on kuusi ja ne asetetaan yhteisesti ko. alan erikoislääkärikuulustelun kanssa. Kuulustelussa esitettävät tehtävät voivat käsittää kysymysten ohella myös esim. histologisten leikkeiden, röntgenkuvien tai laboratoriotutkimusten tulkintaa tai muita kouluttajien yhdessä sopimia ammattitaidon osoittamiseen liittyviä tehtäviä.

Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelu arvostellaan asteikolla hyväksyty/hylätty ja käyttäen pisteytystä. Hylätyistä suorituksista kuulustelijoiden pitää antaa aina kirjallinen vastine. Se voi olla joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelo tai henkilökohtainen kirjallinen vastine.

Kuulustelujen tuloksista tiedottaminen

Kuulustelijoita pyydetään palauttamaan arvostelu kuuden (6) viikon kuluttua kuulustelupäivästä.

Kuulustelun tulosten saavuttua valtakunnallinen kuulustelun yhdyshenkilö ilmoittaa kuulustelun tulokset kuulusteltaville sähköpostitse.

Kuulusteluvastaukset säilytetään Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa vähintään puoli vuotta. Kuulusteltavalla on mahdollisuus saada omalla kustannuksellaan jäljennös omista vastauksistaan. Hylätyt kuulusteltavat saavat kopiot vastauspapereistaan ilman eri maksua.

Mikäli erikoistuva hylätään kolmessa kuulustelussa, siitä tiedotetaan sekä erikoistuvaa että vastuuhenkilöä. Heitä kehoitetaan keskustelemaan ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäykseen. Kolmen hylkäyksen jälkeen erikoistuva ei voi osallistua seuraavaan kuulusteluun.

Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

Valitus- ja oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Oikaisupyyntö toimitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka toimittaa oikaisupyynnön edelleen kuulustelun arvostelleille kuulustelijoille

Kuulustelijoiden pitää antaa perusteltu vastauksensa saamaansa oikaisupyyntöön kohtuullisessa ajassa. Kuulustelijat toimittavat oikaisupyynnön vastineensa valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka lähettää sen tiedoksi oikaisupyynnön tekijälle. Mikäli kuulusteltava on oikaisupyynnön vastineen saatuaan edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua vielä opintasuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Kirjallisesti perusteltu oikaisupyyntö toimitetaan oman yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kansliaan.

4.8 MUUT KUULUSTELUT

Kliinisen hammashoidon sivuosa-alueiden kuulustelu

Valtakunnallisen kuulustelun lisäksi kliiniseen hammashoittoon erikoistuva osallistuu ns. sivuosa-alueiden kuulusteluihin, joita on kaksi. Kuulustelujen kysymykset laaditaan kahdelta muulta kliinisen hammashoidon painotusalueelta tai toinen kuulusteluista voi olla myös anomuksen mukaan muulta hammaslääketieteen erikoisalalta. Anomus osoitetaan Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmälle. Kysymykset perustuvat koulutusyksiköiden yhdessä sopimaan kirjallisuuteen ja lehtiin. Kuulustelut järjestetään oman koulutusyksikön toimesta.

Sivuosa-alueen kuulustelun suorittamiseksi erikoistuvan tulee ottaa yhteyttä osa-alueen vastuuhenkilöön ja sopia kuulustelun aika ja paikka. Kuulusteluvaatimukset ovat kunkin koulutusohjelman yhteydessä. Kuulustelijan tulee ilmoittaa hyväksytyistä kuulustelusta myös tiedekunnan kansliaan.

Kuulusteluohjeet kokonaisuudessaan ovat luettavissa tiedekunnan sivuilla osoitteessa

<http://www.med.utu.fi/opiskelu/tentit/erikoislaakari.html>

5. LAINSÄÄDÄNTÖ JA AIKAISEMPIEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Erikoistumiskoulutusta säätelevä valtioneuvoston asetus 420/2012 tuli voimaan 1.1.2013. Se kumosi aiemmin voimassa olleen asetuksen (316/2003). Asetus edellyttää, että erikoishammaslääkärin tutkintoon tulee sisältyä yhdeksän (9) kuukautta työskentelyä terveyskeskuksessa ja että koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella lukuun ottamatta suu- ja leukakirurgian ja hammaslääketieteellistä diagnostiikan koulutusohjelmaa. Lisäksi asetus edellyttää, että erikoistuvan on osallistuttava oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Erikoistuja voi lukea hyväkseen kumottujen asetusten mukaisiin opintoihin sisältyneet opintosuorituksensa uuden asetuksen mukaista tutkintoa varten mikäli ne vastaavat voimassa olevan asetuksen mukaisia määräyksiä.

Asetuksen 316/2003 mukaan opintonsa aloittaneilla (opinto-oikeus myönnetty ennen 1.1.2013) on oikeus suorittaa koulutus opinto-oikeuden myöntämishetkellä olleiden vaatimusten mukaisesti. Siirtymäaika päättyy 31.12.2020, jonka jälkeen kaikki opiskelijat siirtyvät suorittamaan koulutusta asetuksen 420/2012 mukaan.

Erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavat koulutusohjelmat

Erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavat koulutusohjelmat ovat hampaiston oikomishoito, hammaslääketieteellinen diagnostiikka, kliininen hammashoito, suu- ja leukakirurgia sekä terveydenhuolto.

Kliininen hammashoito on jakautunut painotusalueisiin, jotka ovat kariesoppi ja endodontia, parodontologia, lasten hammashoito, protetiikka ja parentafysiologia. Hammaslääketieteellisen diagnostiikan suuntautumisvaihtoehdot ovat hammaslääketieteellinen radiologia, suupatologia ja suun mikrobiologia.

Erikoishammaslääkärin koulutus kestää täystoimisesti opiskellen kolme vuotta. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus on kuusi vuotta.

6. ULKOMAALAINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAJANA

6.1. Euroopan talousalueen kansalainen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää Euroopan talousalueen kansalaiselle hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Laillistuksen jälkeen lääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärikoulutukseen. Koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on todistuksella osoitettu vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito.

6.2. Euroopan talousalueeseen kuulumaton valtion kansalainen

Euroopan talousalueeseen kuulumaton valtion kansalainen voi saada Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastolta (Valvira) hammaslääkärin laillistuksen edellyttäen, että hän on suorittanut hyväksyttävän hammaslääkärin perustutkinnon EU-/ETA-maassa ja että hänellä on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

Lisäksi hänen hammaslääkärin pätevyytensä tulee olla tarkistettu. Kuulustelut pätevyyden tarkistamiseksi järjestetään Helsingin yliopiston hammaslääketieteen laitoksella (puh. 09 191 272111, 09 19127 331 ja 09 191 7328). **Laillistamisen** jälkeen hammaslääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärikoulutukseen.

6.3. Euroopan talousalueen ulkopuolinen kansalainen, joka on suorittanut hammaslääkärin tutkinnon EU-/ETA-maiden ulkopuolella

Valvira myöntää hakemuksesta oikeudet toimia Suomessa laillistettuna hammaslääkärinä, EU-/ETA-maan kansalaiselle, joka on suorittanut EU-/ETA-maiden ulkopuolella hammaslääkärin tutkinnon ja jolla on hammaslääkärin tehtävään asetuksella säädetty pätevyys. Laillistamisen saamiseksi vaaditaan, että hammaslääkäri on suorittanut Valviran mahdollisesti erikseen määräämät lisäopinnot ja kuulustelun siten,

että hänen pätevytensä vastaa Suomessa suoritettua hammaslääkärin tutkintoa. **Laillistuksen** jälkeen hammaslääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamista varten.

7. OPINTOSUORITUSTEN HYVÄKSYMINEEN SEKÄ TUTKINTOTODISTUKSEN HAKEMINEN

Erikoistuva hammaslääkäri voi hakea tutkintotodistusta suoritettuaan terveyskeskuspalvelun, käytännön palvelun, teoreettisen koulutuksen opinnot ja erikoisalakohtaisen valtakunnallisen kuulustelun, erillisellä lomakkeella, jonka saa tiedekunnan kotisivulta: [Lomakkeet](#)

Tutkintohakemuksen liitteenä tulee olla palvelu- tai työtodistukset, jossa näkyy työssäolojakso, viikkotyöaika ja mahdolliset keskeytykset sekä kouluttajan antama todistus palvelun hyväksytystä suorittamisesta, valtakunnallisen kuulustelun suorittamisesta saatu sähköposti sekä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä selvitys teoreettisesta koulutuksesta liitteineen. *Ennen tutkinnon hyväksymistä tulee erikoistuvan hammaslääkärin ja vastuuhenkilön yhdessä käydä läpi lokikirja/oppimispäiväkirja.* Todistushakemukset toimitetaan lääketieteellisen tiedekunnan kansliaan koulutuspäällikkö Soile Saloselle. Tutkintohakemus tulee toimittaa **viimeistään kaksi viikkoa ennen tutkinnon myöntämispäivää.** Erikoishammaslääkärikoulutuksen työryhmä käsittelee todistusanomukset kokouksessaan.

Mikäli erikoistuva hammaslääkäri on tyytymätön opintosuoritusten hyväksymistä koskevaan päätökseen, oikaisua voi pyytää koulutusohjelman vastuuhenkilöltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.

Oikaisupäätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

8. LAILLISTAMINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON JÄLKEEN

Valmistuneen erikoishammaslääkärin tulee hakea Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valviralta) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja tarkat ohjeet löytyvät Valviran [www-sivuilta](#).

Hakemukseen tulee liittää tiedekunnan antama jäljennös erikoishammaslääkärin tutkintotodistuksesta. Hakemus lähetetään Valviraan postitse (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, PL 210, 00531 Helsinki) tai henkilökohtaisesti toimittamalla (Lintulahdenkuja 4, 00500 Helsinki, puh. 0295 209 111).

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu, ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

Kuulusteluvaatimukset

Kunkin erikoisalalan kuulusteluvaatimukset ovat luettavissa Helsingin yliopiston sivulta:

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.html

9. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON KOULUTUSOHJELMAT

9.1 HAMPAISTON OIKOMISHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilöt: prof. Juha Varrela
lehtori Anna-Liisa Svedström-Oristo

Koulutuksen päämäärät

Jatkokoulutetun hammaslääkärin tulee

- Hallita hampaiston ja leukojen koko vaikeusastealuetta edustavien purentavirheiden ja kehityshäiriöiden diagnosointi sekä hoidon suunnittelu ja toteutus
- Kyetä suunnittelemaan ja toteuttamaan oikomishoito väestötasolla
- Kyetä kouluttamaan ja ohjaamaan seulontaan ja hoidon toteutukseen osallistuvia hoitotiimin jäseniä
- Pystyä toimimaan moniammatillisen hoitotiimin jäsenenä sekä asiantuntijana erikoisalaa koskevilla kysymyksissä
- Kyetä seuraamaan ja ymmärtämään erikoisalalan kehitystä ja kirjallisuutta

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen määrä vuodessa on noin 1700 tuntia, kolmessa vuodessa yhteensä noin 5000 tuntia. Koulutusohjelma koostuu yleisopinnoista, erikoisalakohtaisista opinnoista, tutkielmasta ja kliinisestä palvelusta. Teoreettiset opintojaksot (yhteensä n. 1500 tuntia) sisältävät luentoja, harjoituksia, seminaareja, kirjallisuuskatsauksia ja omatoimista opiskelua. Kliinistä työskentelyä on yhteensä noin 3500 tuntia. Koulutusohjelmassa on otettu huomioon v. 1991 julkaistun ERASMUS-raportin suositukset.

1. Yleisopinnot

- Kirjaston käyttö ja tiedon hallinta
- Kliininen valokuvaus
- Pään ja kaulan anatomia ja embryologia
- Solu ja kudosisologia
- Kliinisen hammaslääketieteen täydennysjakso
- Purentafysiologia
- Tieteen filosofia ja sosiaalihammaslääketiede
- Biostatistiikka
- Genetiikka
- Foniatria
- Psykologia
- Ravinto-oppi
- Yleislääketieteen täydennysjakso
  - korva, nenä ja kurkkutaudit
  - lastentaudit
  - lasten ja nuorten psykiatria
  - neurologia
  - kasvojen alueen onkologia
- Hallinnollinen koulutus (kts. s. 11)

2. Erikoisalakohtaiset opinnot

- Kallon ja leukojen kasvu
- Hampaiston ja purentaan kehitys
- Hammaslääketieteellinen genetiikka
- Purentavirheiden
  - epidemiologia
  - seulonta ja purentaan kehityksen seuranta
  - diagnostiikka, biometria ja kefalometria
  - preventio ja interseptiivinen hoito
- Oikomishoidon periaatteet, mahdollisuudet ja rajoitukset
- Ortodonttisen ja ortopedisen oikomishoidon suunnittelu ja toteutus
- Ortodonttinen varhaishoito
- Oikomishoitoon liittyvät kudosisreaktiot

- Kallon ja kasvojen ja hampaiston kehityshäiriöt
- Ortodonttis-kirurginen hoito

3. Tutkielma

Itsenäinen tai yhteistyönä tehtävä laaja kirjallisuuskatsaus, potilastapausselostus tai tutkimustyö, ja sen pohjalta kirjoitettu raportti, julkaisu tai ortodontian alaan kuuluva väitöskirja.

4. Kliininen palvelu

Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista. Se suoritetaan erikoistumisvirassa Turussa tai muussa hammashoitopalveluja tuottavassa yksikössä, jonka kanssa Turun yliopistolla on hammas-lääkärin erikoistumista koskeva koulutus sopimus.

Valtakunnallinen kuulustelu

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.ht ml

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Proffit WR: Comtemporary orthodontics (Mosby)

9.2 HAMMASLÄÄKETIETEELLISEN DIAGNOSTIIKAN EHL-TUTKINTO

Diagnostiikan erikoishammaslääkärin tutkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmalla, jonka pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kolme vuotta. Hammaslääketieteellisen diagnostiikan EHL-tutkintoon johtava koulutus omana erillisenä koulutusohjelmalla on ollut mahdollista vuodesta 2013 lähtien (valtioneuvoston asetus erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista; A 420/2012).

Hammaslääketieteellisessä diagnostiikassa suuntautumisvaihtoehtoina ovat hammaslääketieteellinen radiologia, suupatologia ja mikrobiologia.

Erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamiseksi hammaslääkärin tulee:

- 1) suorittaa hyväksytysti 7 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kolmen vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
- 2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;
- 3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;
- 4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu.

Koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

ERIKOISALOJEN VASTUUHENKILÖT JA KOULUTTAJAT

Hammaslääketieteellisen diagnostiikka/suupatologia:

vastuuhenkilö: EHL, professori Stina Syrjänen (stina.syrjanen@utu.fi)

Hammaslääketieteen laitos

Lemminkäisenkatu 2

20520 Turku

puh. (02) 333 8349

kouluttajat: EHL, HLT Jaana Rautava (jaana.rautava@utu.fi)

EHL, HLT Jaana Willberg (jaana.willberg@utu.fi)

Hammaslääketieteellinen diagnostiikka/hammaslääketieteellinen radiologia:

vastuuhenkilö: EHL, dosentti Sisko Huuonen (sisko.huonen@utu.fi)

Hammaslääketieteen laitos

Lemminkäisenkatu 2

20520 Turku

puh. (02) 333 8307

kouluttajat: ilmoitetaan myöhemmin

Hammaslääketieteellinen diagnostiikka/Mikrobiologia :

EHL-tutkintoon tähtäävää mikrobiologiaan koulutusohjelma ei vielä ole mahdollista suorittaa Ty:ssä

9.2.3 HAMMASLÄÄKETIETEELLISEN DIAGNOSTIIKKA**suuntautumisvaihtoehtona SUUPATOLOGIA**

Opetusohjelma käsittää yleiset opinnot sekä suupatologian erikoisalan ja sivualueiden opinnot. Opinnot koostuvat teoreettisista ja kliinisistä opinnoista/jaksoista.

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan hammaslääkärin tulee:

- tuntee alansa tautien yleisyys, etiologia ja patogeneesi
- tuntee hammassairauksien ehkäisy, diagnostiikka ja hoitoperiaatteet
- hallita suupatologinen diagnostiikka
- hallita alansa tutkimuksissa käytettävät menetelmät ja laitteistot
- hallita elektronimikroskopian, immunohistokemian ja molekyylibiologian menetelmät ja niiden sovellutukset rutiinidiagnostiikkaan
- soveltaa molekulaarista patologiaa suun ja leukojen alueen diagnostiikkaan
- antaa itsenäisesti lausuntoja suupatologiassa
- työskennellä itsenäisesti patologian alaan kuuluvissa julkisyhteisön rahoittamilla laitoksilla, yksityisillä asemilla ja laboratorioissa
- ohjata suupatologian laboratorion tai kudoksetä tuottavan tutkimuslaboratorion toimintaa
- antaa perus- ja täydennyskoulutusta suupatologian ja suulääketieteen alueella
- järjestää kliinispatologisia kokouksia ja seminaareja
- kyetä jakamaan oman alansa tietoutta ja osallistua sen kehittämisen ja suunnittelutehtäviin
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintaan ja kyetä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana tai sen jäsenenä.

Yhteistyö

Suupatologian erikoishammaslääkärin tulee toimia yhteistyössä hammaslääketieteen ja sen eri erikoisalojen kanssa. Samoin hänen tulee olla kykenevä yhteistyöhön myös lääketieteellisten erikoisalojen ja erikoisesti patologian, korva-, nenä- ja kurkkusairauksien, radiologian, onkologian, iho- ja sukupuolitautilien ja sisätautien erikoisalojen kanssa.

Käytännön palvelu (3 vuotta)*Pääosa-alue*

Pääosa käytännön koulutuksesta tapahtuu Ty:n hammaslääketieteen laitoksen erikoistumisvirassa, korkeintaan 30 kk. Osa käytännön koulutuksesta tulee suorittaa yliopistollisen keskussairaalan patologian yksikössä, vähintään 6 kk.

Erikoistumisen alussa koulutuksesta vastaava henkilö tekee yhdessä erikoistuvan hammaslääkärin kanssa koulutussuunnitelman. Erikoistuvan hammaslääkärin tulee osallistua peruskoulutuksen suupatologian kuulusteluun 1. koulutusvuoden aikana.

Sivuosa-alue

Sivuosa-alueen palvelu suoritetaan hammaslääketieteellisen radiologian erikoisalaan liittyvänä sivuosa-alueenpalveluna ja kuulusteluna. Toinen sivuosa-alue suoritetaan kliinisen hammashoidon, suulääketieteen tai suukirurgian osa-alueelta.

Toimipaikkakoulutus

Pääosa-alueen toimipaikkakoulutus

Koulutus on etupäässä seminaari- ja ryhmätyöskentelyä, minkä lisäksi omatoiminen opiskelu on oleellista.

Koulutukseen kuuluvat:

- Turun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen kuukausittaiset seminaarit
- Turun yliopiston patologian osaston viikoittaiset tapausseminaarit (ns. tiistai-meetingit) ja esitelmäsarja kliinisen patologian nykynäkymistä
- TYKS:suusairauksien ja patologian osaston viikottaiset potilasseminaarit (PAD-meetingit).

Lisäksi toimipaikkakoulutus sisältää seuraavia kokonaisuuksia:

- yleispatologian ja suupatologian perusopintojen luentojen ja kurssien kertaus soveltuvin osin
- osallistuminen soveltuvin osin hammaslääketieteen laitoksen muiden oppialojen esitelmätilaisuuksiin.

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Koulutus sisältää mm. käytännön laboratoriotyöskentely seuraavien menetelmien hallitsemiseksi: kudospalan ja/tai irtosolunäytteen prosessointi, kudovärjäykset, kovakudostekniikat, immunohistokemia, immunofluoresenssitutkimus, in situ hybridisaatio, PCR, RT-PCR, in situ PCR, DNA:n, RNA:n eritykset filteritekniikat, sekvensoinnit kudoksenäytteiden tutkiminen ja lausuntojen antaminen

- Suupatologian osaston näytteiden tutkimus ja lausunnot (noin 1.000 näytettä/vuosi)
- Malli- ja kongressinäytekoelmien tutkiminen (noin 800 näytettä)
- Keskussairaalan palvelun aikana pään ja kaulan alueen näytteiden tutkiminen ja lausuminen (noin 1000 näytettä)
- Osallistuminen suupatologian osaston kliinisiin potilaskonsultaatioihin

Koulutusohjelmaan kuuluu viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa, joista kaksi kirjallisena. Osa voidaan korvata osallistumalla tieteelliseen tutkimustyöhön.

Sivuosa-alueen toimipaikkakoulutus tapahtuu osallistumalla käytännön palvelun suorittamiseen valitun sairaanhoitopiirin toimialan järjestämiin esitelmiin, seminaareihin ja muihin koulutustilaisuuksiin koulutusajanjaksona.

Teoreettinen opetus (yhteensä 80 tuntia)

Teoreettisina kursseina voidaan käyttää hyväksi yliopistojen jatko- ja täydennyskoulutuskeskuksissa, yhdistysten ja kansainvälisyhteisöjen järjestämiä koulutustilaisuuksia, jotka vastuuhenkilö tai erikoishammaslääkäritoimikunta on hyväksynyt teoreettiseksi koulutukseksi.

Yleisopinnot

Kaikille koulutusohjelmille on laadittu yhteiset teoriaopinnot, joista voidaan valita suupatologiaan mielekkäästi liittyvät vaihtoehdot.

- Opiskelua ohjaavat yleiskurssit
- ATK-taidot, biostatiikka
- tiedon hankkiminen ja arvioiminen
- epidemiologia, kansanterveystiede
- tutkimusmetodologia, kliininen tutkimus
- opetuksen teoria ja käytäntö

Biotieteiden ja lääketieteen yleiskurssit, jotka sisältävät hammaslääketieteellisen diagnostiikan/suupatologian erikoishammaslääkärin toimintaan läheisesti liittyvät aihepiirit

- pään ja kaulan embryologia, anatomia ja fysiologia
- solujen ja kudosten biokemia ja histologia
- kivun ja infektioiden ehkäisy ja hoito
- immunologia ja sen yhteys suuontelon sairauksiin

- syöpätaudit, sisätaudit, infektioaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- systeemisairauksien ilmentymät suuontelossa.

Alakohtainen teoreettinen koulutus

- Valomikroskopian perusteet
- Kliinisen patologian jatkokoulutusopintojakso/osallistuminen luentoihin ja ryhmäopetukseen
- Kliinisen genetiikan perusteet
- Histologiset menetelmät
- Immunohistokemialliset menetelmät
- Elektronimikroskopia
- Molekyylibiologian menetelmät
- Hammaslääketieteellinen röntgenologian täydennyskoulutusjakso
- Kudosten normaalirakenne
- Kehitys- ja kasvuhäiriöt
- Infektiosairaudet
- Aineenvaihduntasairaudet
- Autoimmuunisairaudet
- Suun ja pään alueen kasvaimet
- Elinpatologia soveltuvin osain

Muu koulutukseen liittyvä toiminta

- Suupatologian, röntgenologian ja suu- ja leukakirurgian seminaareihin osallistuminen vähintään kahden vuoden ajalla
- Osallistuminen kotimaisiin ja kansainvälisiin alan kongresseihin
- Suupatologian alan tutkimustyö
- Osallistuminen patologian ja soveltuvin osin muiden lääketieteen laitosten esitelmä- ja seminaarilaisuuksiin

Erikoisalakohtaiset ajankohtaiset kysymykset:

- Suupatologiaan liittyvät koulutukset sekä soveltuvin osin hammaslääketieteen eri alojen seminaarit ja koulutustilaisuudet ajankohtaisista aiheista.
- Lisäksi koulutukseen kuuluu sädeturvallisuuskoulutus (0.5 op).

Hallinnollinen koulutus (kts. s. 11)

Arviointi

- Koulutukseen kuuluvia vaatimuksia:
- teoriakoulutuksen suorittaminen
- esitettävä tietty määrä suoritettuja vaativia suupatologian alaan kuuluvia tutkimuksia
- tehtävä viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa (2 kirjallisena), osa vaihtoehtoisesti osallistumalla tutkimustyöhön
- osallistuttava laitoksen seminaareihin.
- Lisäksi koulutukseen kuuluu sädeturvallisuuskoulutus (½ ov).

Erikoistuva hammaslääkäri pitää koulutuksensa ajan suupatologian alan lokikirjaa, josta käyvät ilmi koulutuksen kulloinenkin vaihe ja siihenastinen sisältö. Ajantasainen lokikirja auttaa seuraamaan yleisopintojen sekä sivu- ja pääosa-alueen teoreettisten opintojen etenemistä ja erityisesti pääosa-alueen käytännön koulutuksen kattavuutta (suun ja leukojen alueen eri tyyppisiä patologisia muutoksia edustavien kudoksenäytteiden tutkimisen tasapainoinen jakautuminen) koulutusajan puitteissa.

Vastuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat säännöllisin väliajoin koulutuksen alussa asetettujen tavoitteiden täyttymistä. Erikoistuva hammaslääkäri arvioi suunnitelman täyttymistä kouluttajan/kouluttajiensa osalta.

Valtakunnallinen kuulustelu

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.html

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu

Koulutusyksikkö järjestää tarvittavan sivuosa-alueen koulutuksen ja kuulustelun suupatologian ja/tai suulääketieteen alueella

Kirjat:

Suupatologia:

Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M. Bouquot J.E.: Oral & Maxillofacial Pathology (Saunders) (uusin painos)

Suulääketiede:

Burket, L.W. et al.: Burket's oral medicine: diagnosis and treatment (Lippincott)

9.2.3 HAMMASLÄÄKETIETEELLINEN DIAGNOSTIIKKA

Suuntautumisvaihtoehtona HAMMASLÄÄKETIETEELLINEN RADIOLOGIA

Opetusohjelma käsittää yleiset opinnot ja hammaslääketieteellisen radiologian erikoisan sekä sivualueiden opinnot. Opinnot koostuvat teoreettisista ja kliinisistä jaksoista. Spesialistikoulutuksen hammaslääketieteellisessä radiologiassa tulee johtaa 1) erityistietoihin ja –valmiuksiin sellaisissa sädediagnostisissa tutkimusmenetelmissä, joita käytetään hammaslääketieteessä sekä 2) muiden lääketieteessä käytettävien tutkimusmenetelmien tuntemiseen. Edelleen koulutuksen tulee antaa tiedot eri menetelmien fysikaalisista ja teknisistä perusteista, laitteistoista sekä erilaisista kuvanmuodostustekniikoista. Lisäksi spesialistikoulutuksen tulee johtaa tarpeellisiin tietoihin kliinisessä hammaslääketieteessä, suu- ja leukakirurgiassa, suupatologiassa, lääketieteellisessä säteilysuojelussa ja korvan, nenän ja kaulan alueen sairauksissa sekä alaan liittyvässä lainsäädännössä.

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan hammaslääkärin tulee:

- tuntea alansa tautien yleisyys, etiologia ja patogeneesi
- tuntea hammassairauksien ehkäisy, diagnostiikka ja hoitoperiaatteet
- hallita alansa sairauksien radiologinen diagnostiikka
- hallita alansa radiologisissa tutkimuksissa käytettävät laitteistot ja menetelmät
- osata toteuttaa ja tulkita alansa vaativat radiologiset tutkimukset
- hallita säteilysuojelulainsäädäntö ja lakisääteinen laadunvarmistus käytännössä
- kyetä jakamaan oman alansa tietoutta ja osallistua sen kehittämisen ja suunnittelutehtäviin
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kyetä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana tai sen jäsenenä.

Käytännön palvelu (3 vuotta)

Pääosa-alue

Terveyskeskus 9 kk

Varsinais-Suomen kuvantamiskeskus tai muu yliopistollinen keskussairaala.

Muu keskussairaala, terveyskeskus ja/tai yliopisto.

Sivuosa-alue

Toinen suoritetaan suupatologian erikoisalaan liittyvänä sivuosa-alueen kuulusteluna, toinen on vapaavalintainen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta.

Teoreettinen opetus (yhteensä 80 tuntia)

Teoriaopintoihin voi sisällyttää kurssimuotoista koulutusta yliopistojen jatko- ja täydennyskoulutuskeskuksissa, osallistumista kansainvälisiin kongresseihin ja muiden ulkopuolisten tahojen järjestämiin koulutustilaisuuksiin koulutuksen vastuuhenkilön ja/ erikoishammaslääkäritoimikunnan hyväksynnän mukaisesti.

Kaikille koulutusohjelmille on laadittu yhteiset teoriaopinnot, joista voidaan valita hammaslääketieteellisen radiologian alaan mielekkäästi liittyvät vaihtoehdot.

Erikoisalan ajankohtaiset kysymykset:

Hammaslääketieteellisen radiologian ja soveltuvin osin hammaslääketieteen eri alojen seminaarit ja koulutustilaisuudet ajankohtaisista aiheista.

Hallinnollinen koulutus (kts. s. 11)**Arviointi**

Koulutuksen vaatimukset

- teoriakoulutuksen suorittaminen
- esitettävä tietty määrä suoritettuja vaativia radiologisia tutkimuksia (lokirja)
- tehtävä viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa (2 kirjallisena), yksi kirjallinen vaihtoehtoisesti osallistamalla tutkimustyöhön
- osallistuttava laitoksen seminaareihin
- Koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri tekevät koulutussuunnitelman erikoistumista aloitettaessa. Erikoistuva hammaslääkäri pitää erikoistumisalakohtaista lokikirjaa koulutuksensa edistymisestä. Kouluttaja ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat yhdessä kunkin koulutusjakson tavoitteiden toteutumisen ja koulutuksen tuloksellisuuden.

Valtakunnallinen kuulustelu

Erikoistuvan hammaslääkärin tulee osallistua peruskoulutuksen hammaslääketieteellisen radiologian loppukuulusteluun 1. koulutusvuoden aikana sekä suorittaa ennen valmistumistaan laajennettu, ”röntgenlaitoksen johtajan” säteilysuojelukuulustelu.

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu hammaslääketieteellisessä radiologiassa:**Kirjat:**

1. Whaites E.: Essentials of Dental Radiography and Radiology (Churchill Livingstone 2007)
2. White S.C. & Pharoah M.J.: Oral radiology. Principles and interpretation (Mosby 2004)

Lisäksi Säteilysuojalainsäädäntö

- Säteilylaki (592/91) ja sen muutokset (1102/92, 1334/94, 490/97, 1142/98),
- Säteilyasetus (1512/91) ja sen muutokset (1598/94, 1143/98)
- STM:n asetus 423/2000)
- STUK:n ohjeet (ST-1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 3.1, 3.6).
- Säteilyturvallisuus hammaslääketieteessä 1999
- muut STUK-ohjeet, jotka ilmestyvät ennen tenttiä

Muut sivuosa-alueen kuulusteluvaihtoehdot

Valtakunnallisen kuulustelun lisäksi kliiniseen hammashoitoon erikoistuvan tulee osallistua kahteen oman yliopiston järjestämään ns. sivuosa-alueiden kuulusteluun. Kuulustelujen kysymykset laaditaan kahdelta muulta hammashoidon painotusalueelta. Hammaslääketieteelliseen radiologiaan erikoistuvan on suoritettava toisena sivuosa-alueena suupatologia.

9.3 KLIINISEN HAMMASHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Jatkokoulutusohjelman päämääränä on antaa opiskelijalle valmiudet hallita laaja-alaisesti kliinisen hammashoidon osa-alueet kariologia, endodontia, parodontologia, protetiikka, purentafysiologia ja lasten hammashoito. Monipuolinen diagnostiikka ja hoidon suunnittelu ovat myös keskeisesti mukana koulutuksessa. Tälle perustalle erikoistuja syventää tietojaan ja taitojaan itse valitsemillaan osa-alueilla, joista yksi on pääosa-alue ja kaksi sivuosa-alueita.

Kliinisen hammashoidon osa-alueet valitaan kliinisen hammashoidon erikoisalan sisältä. Erillisestä anomuksesta tästä voidaan poiketa EHL-työryhmän päätöksellä.

Kliinisen hammashoidon osa-alueet ja vastuuhenkilöt

Kariologia ja endodontia	professori
Parodontologia	prof. Eija Könönen
Protetiikka	prof. Timo Närhi
Purentafysiologia	prof. Pentti Kemppainen
Lasten hammashoito	vs. yliopiston lehtori Helena Yli-Urpo
Hammaslääketieteellinen diagnostiikka	
- Suurradiologia	lehtori Sisko Huuonen ja prof. Stina Syrjänen
- Suupatologia	prof. Stina Syrjänen

Koulutusohjelman vastuuhenkilölehtori dosentti Yrsa Le Bell

9.3.1 Kariologian ja endodontian, parodontologian, protetiikan ja parentafysiologian sekä lasten hammashoidon suuntautumisvaihtoehto

Koulutuksen päämäärät

Kliinisen hammashoidon erikoishammaslääkärin tulee

- Hallita käytännössä vaativien kliinisen hammashoidon potilaiden diagnosointi, profylaksia, hoidon suunnittelu ja kokonaisvaltainen potilaan hoidon toteutus
- Osata toimia konsultaatiotehtävissä ja osata antaa hoito-ohjeita yleishammaslääkärille
- Kyetä toimimaan alansa opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- Pystyä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana
- Seurata ja ymmärtää eri osa-alojen kehitystä ja kirjallisuutta

Koulutuksen sisältö

Opetuksen määrä vuodessa on noin 1700 t, kolmessa vuodessa yhteensä noin 5000 tuntia. Koulutusohjelma koostuu yleisopinnoista (yhteistä hammaslääketieteen eri aloille), ainekohtaisista opinnoista ja kliinisestä palvelusta. Teoreettiset opintojaksot (n. 1500 t) sisältävät luentoja, harjoituksia, seminaareja, kirjallisuuskatsauksia ja omatoimista opiskelua. Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista ja se tapahtuu osana terveydenhuoltojärjestelmää ja alkaa heti opintojen alussa. Kliininen palvelu suoritetaan osittain Turussa sekä myös muilla paikkakunnilla. Kliinistä työskentelyä on yhteensä n. 3500 t.

1. Yleisopinnot

- Tiedon hallinta
- Kirjaston käyttö
- Kliininen valokuvaus
- Anatomian luennot
- Kliinisen tutkimuksen menetelmät
- Kliinisen hammaslääketieteen täydennysjakso
- Sosiaalihammaslääketiede
- Yleislääketieteen täydennysjakso
  - sisätaudit
  - farmakologia
  - neurologia
  - korva-, nenä- ja kurkkutaudit
  - geriatria

- kasvojen alueen onkologia
- lastentaudit
- Muut
  - hallinnollinen koulutus (kts. s. 11)

2. Erikoisalakohtaiset opinnot

- Kariologia ja endodontia
- Kariologian täydennysjakso
  - karieksen etiologia ja epidemiologia
  - karieksen patogeneesi
  - karieksen profylaksia
  - diagnostiset menetelmät ja kariesriskin arviointi
  - korjaava hoito, preparointi ja täyteaineet
  - pulpan ja dentiinin biologia
  - pulpan ja juurenhoito
  - hammastraumoihin liittyvä pulpan ja juurenhoito
- Karieksen mikrobiologia ja immunologia
- Sylki ja remineralisaatio, eroosiot
- Alentunut syljeneritys: syyt ja hoito
- Juurikanavainfektion mikrobiologia ja komplisoidut juurihoidot
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Parodontologia

- Parodontologian täydennysjakso
  - terve parodontium
  - parodontaalisaairauksien luokittelu
  - parodontaalisaairauksien epidemiologia
  - parodontaalisaairauksien etiologia
  - parodontaalisaairauksien diagnostiikka
  - parodontaalisaairauksien hoitoperiaatteet
- Parodontaalinen mikrobiologia ja biofilmikonsepti
- Parodontaalisaairauksien patogeneesi
- Riskinarviointi parodontologiassa
- Ei-kirurginen hoito
- Parodontaalikirurgia
- Purennan rehabilitaatio
- Parodontaalisaairaudet ja yleisterveys
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Protetiikka

- Peruskoulutuksen asiasisällön kertausta
  - kruunu- ja siltaprotetiikka
  - osaproteesit
  - kokoproteesit
  - proteesien korjaukset
- Purennan rekonstruktio kiintein ja yhdistelmäarakentein
- Pienet jäännöshampaistot
- Vaikeat kokoproteesit
- Gerodontoprotetiikka
- Leukavammaproteesit
- Parodontoprotetiikka

- Ortodontian ja kirurgian preproteettinen käyttö
- Implantaattiproteesit
- Suun ulkopuolella tehtävät täytteet ja osakruunut
- Syventävä materiaalioppi
- Proteettisten töiden laboratoriotekniikka
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Purentafysiologia

- Purentaelimen rakenne ja toiminta
- Purentaelimen toimintahäiriöiden:
  - etiologia
  - epidemiologia
  - patogeneesi
  - diagnostiikka
    - erotusdiagnostiikka
- Purentaelimen toimintahäiriöiden hoito
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Suuradiologia

- Perusdiagnostiikan kertaus
- Säteilysuojaus
- Säteilybiologian perusteet
- Digitaaliradiologian perusteet
- Tulehdusten ja tuumoreiden röntgendiagnostiikka
- Leukaniveldiagnostiikka
- Implantologian röntgendiagnostiikka ja tutkimusmenetelmät

Suupatologia

- Yleispatologia ja patologian mikroskooppinen peruskurssi
- Kliinisi-patologiset potilasseminaarit
- Näytteiden tulkinta
- Oikeushammaslääketiede

Lasten hammashoito

- Suun lihakset, purenta ja puheen kehitys
- Lasten ravintotottumukset, erityisesti sokerin saanti
- Lasten suu- ja hammassairauksien epidemiologia
- Lapsen suun tutkiminen, diagnostiset välineet ja hoitosuunnitelma
- Lapsen suuhygieniatottumukset ja välineet
- Varhaislapsuuden karies ja sen ehkäisy
- Hammashoitopelon synty, ehkäisy ja hallinta
- Typpioksiduuli-happi-sedaatio hammashoidossa
- Anestesiahammashoidon periaatteet
- Hammashoitokivun ehkäisy ja hallinta lapsilla
- Korjaavan hoidon menetelmät ja materiaalit lapsilla
- Perinnöllisten ja hankittujen hampaiston kehityshäiriöiden hoito
- Maitohampaan pulpanhoito
- Lasten ja nuorten hammastapaturmat, ensiapu ja hoito
- Vakavien yleissairauksien huomioiminen lasten hammashoidossa
- Kehitysvammaisuuden huomioiminen lasten hammashoidossa
- Kallon ja leukojen kasvu*

- Hampaiston ja purennan kehitys*
- Hammaslääketieteellinen genetiikka*
- Purentavirheiden epidemiologia*
- Purentavirheiden seulonta ja purennan kehityksen seuranta*
- Ortodonttinen varhaishoito*
- Halkiot ja muut kasvojen ja kallon deformeetit*

Mikäli kliinisen hammashoidon erikoisalan sisällä halutaan syventyä lasten hammashoittoon, osallistutaan tähdellä* merkittyihin osioihin, jotka pidetään yhdessä ortodontian EHL-koulutuksen kanssa.

Lasten hammashoito

Käytännön palvelu on pääsääntöisesti valvottua hoitopalvelujen tuottamista, mikä tapahtuu erikoistumisvirassa TYKS:n Lasten hammashoidon yksikössä tai muussa Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymässä terveystalvotuja antavassa yksikössä.

Koulutus pitää sisällään TYKS:n Lasten hammashoidon yksikössä hoidossa olevien sekä sinne erikois- ja erityistason hammashoitoa varten lähetettyjen lasten ja nuorten hoidon. Käytännön palveluun sisältyy mm. lasten ja nuorten hammashoitoa sedaatioissa ja yleisanestesiassa, somaattisesti tai psyykkisesti sairaiden sekä vammaisten lasten ja nuorten hammashoito ja oraalimotorinen hoito. Terveystalvotuksessa tai muussa vastaavassa yksikössä koulutuksessa oleva hoitaa erityistason lapsipotilaita. Lisäksi erikoistuja osallistuu soveltuvin osin Turun yliopiston oikomishoidon jatkokoulutusohjelmaan (Kallon ja leukojen kasvu, Hampaiston ja purennan kehitys, Hammaslääketieteellinen genetiikka, Purentavirheiden epidemiologia, Purentavirheiden seulonta ja purennan kehityksen seuranta, Ortodonttinen varhaishoito ja Halkiot ja muut kasvojen ja kallon deformeetit) ja TYKS:n Lastenklinikan oppialaa tukeviin seminaareihin ja esitelmätilaisuuksiin.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPSU) laaditaan yhteistyössä koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa. Suunnitelmasta ilmenevät koulutuksen tavoitteet, koulutusajanjakso ja -paikat. Erikoistuva hammaslääkäri pitää koulutuksensa ajan lasten hammashoidon alan lokikirjaa, josta käyvät ilmi koulutuksen kulloinkin vaihe ja siihenastinen sisältö. Ajantasainen lokikirja auttaa seuraamaan yleisopinnot ja sivu- ja pääosa-alueen teoreettisten opintojen etenemistä ja erityisesti pääosa-alueen käytännön koulutuksen kattavuutta.

Koulutukseen kuuluvia vaatimuksia:

- Käytännön palvelun ja teoreettisen koulutuksen suorittaminen
- Kymmenen valmiiksi hoidetun, vaativaa hoidon suunnittelua ja toteutusta edellyttävän potilastapauksen esittely.
- Kirjallisuuteen perustuvia seminaariesityksiä 1-2 kertaa lukukaudessa
- Tutkielma tai tieteellinen tai katsausartikkeli, tai osallistuminen tieteellisen artikkelin kirjoittamiseen

3. Kliininen palvelu

Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista ja se suoritetaan erikoistumisvirassa. Harjoittelu on vaativien potilastapausten diagnostiikkaa, hoidon suunnittelua ja kokonaisvaltaista hoidon toteutusta. Vaatimukseen kuuluu 15 dokumentoidun vaativaa hoidon suunnittelua ja toteutusta edellyttävän hoitotapauksen esittely.

4. Tutkielma

Itsenäinen tai yhteistyönä tapahtuva tutkielma sekä kirjallinen potilastapausselostus, joka pyritään julkaisemaan alan lehdessä.

Valtakunnallinen kuulustelu

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.ht ml

9.3.2 Kariologia ja endodontia

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat (viimeisin painos)

Fejerskov O, Kidd E (toim.). Dental caries – the disease and its clinical management. Blackwell-Munksgaard 2008

Haapasalo M., Endal U. & Friedman S. (Eds): Visual endodontics curriculum: An interactive DVD-ROM (Quintessence Publishing) uusin versio.

Lehdet (Kolmen edellisen vuoden ajalta painotusalueelle soveltuvien osien)

Caries Research

Journal of Dental Research

Endodontic Topics: Endodontology and medically compromised patients. Vol 4, March 2003.

Suomen Hammaslääkärilehti

9.3.3 Parodontologia

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat (viimeisin painos)

Carranza's Clinical Periodontology. Newman M.G., Takei H.H., Klokkevold P.R. (Eds.) (Saunders)

9.3.4 Protetiikka ja purentafysiologia

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat: (viimeisin painos)

Okeson J.P.: Management of temporomandibular disorders and occlusion (Mosby)

Öwall B., Käyser A.F. & Carlsson G.E.: Prosthodontics. Principles and management strategies (Mosby-Wolfe)

Lehdet: (kolmen edellisen vuoden ajalta)

International Journal of Prosthodontics

Clinical Oral Implants Research

Journal of Oral Rehabilitation

Journal of Craniomandibular Practice

9.3.5 Lasten hammashoito

Koulutusyksikön järjestämä lasten hammashoidon oppialan sivuosa-alueen kuulustelu:

Lasten hammashoidon sivuosa-alueeksi valinneen kuulusteluvaatimuksena on viimeinen painos kirjasta:

Koch G & Poulsen S: Pediatric dentistry - A clinical approach. (Munksgaard)

9.4 SUU- JA LEUKAKIRURGIAN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN JA ERIKOISLÄÄKÄRIN KOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilö: professori Risto-Pekka Happonen, TYKS, suusairauksien klinikka

Yleistä

Koulutusohjelma, jonka pituus on 6 vuotta, on tarkoitettu hammaslääkäreille ja lääkäreille.

Erikoiskoulutuksen aikana hammaslääkärit saavat täydentävää lääketieteen koulutusta ja lääkärit täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Muilta osin koulutusohjelma on sama kaikille koulutettaville. Perustutkinnosta riippuen koulutusohjelmasta valmistuu suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreitä ja erikoislääkäreitä. Opiskelija voi suorittaa tiedekunnassa joko erikoishammaslääkärin tai erikoislääkärin tutkinnon. Ennen suu- ja leukakirurgian erikoiskoulutuksen aloittamista suoritetuista hammaslääkärin ja lääkäritutkinnoista voidaan lukea hyödyksi koulutusaikaa lyhentävänä korkeintaan 2 vuotta.

Koulutuksen päämäärät

Suu- ja leukakirurgian spesialistin tulee

- hallita suu- ja leukakirurgian alaan kuuluvien tautien patogeneesi, diagnostiikka ja hoito
- kyetä toimimaan alansa opetus-, suunnittelu-, kehittämis- ja konsultaatiotehtävissä
- kyetä osallistumaan eri hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoisalojen väliseen yhteistyöhön

Koulutusohjelman sisältö

1. Yleisopinnot

Yleisopinnot järjestetään soveltuvien osin yhteisinä muiden hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoiskoulutusohjelmien kanssa. Opetukseen kuuluu luentoja seuraavista aihepiireistä: kirjaston käyttö, kliininen valokuvaus, kliininen mikrobiologia ja immunologia, suupatologia.

2a. Täydentävä lääketieteellinen koulutus (kokonaisuudessaan hammaslääkäreille ja osin lääkäreille)

Opinnot suoritetaan osaksi lääketieteen peruskoulutuksen ja erikoislääkärikoulutuksen sekä osaksi erikoishammaslääkärikoulutuksen yhteydessä. Koulutus käsittää teoreettisia opintoja ja sairaalapalvelua seuraavilta alueilta:

Diagnostiikkaa palveleva yleiskoulutus

- Sisätaudit
- Lastentaudit
- Radiologia
- Ihotaudit

Suu- ja leukakirurgian erikoisalaa tukeva yleiskoulutus

- Kliininen farmakologia
- Anestesiologia ja tehohoito
- Yleiskirurgia
- Ortopedia ja traumatologia
- Neurokirurgia
- Plastiikkakirurgia
- Lastenkirurgia
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- Neurologia
- Syöpätaudit

Lisäksi koulutusyksikön järjestämä kuulustelu seuraavilla lääketieteen aloilla:

- Sisätaudit
- Anestesiologia ja tehohoito
- Ortopedia ja traumatologia
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit

2b. Täydentävä hammaslääketieteellinen koulutus (kokonaisuudessaan lääkäreille ja osin hammaslääkäreille)

Koulutukseen tulevalle henkilölle kootaan osioita hammaslääketieteen perus- ja jatkokoulutuksen opinnoista eli tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS).

Opinnot suoritetaan muiden hammaslääketieteen erikoisalojen koulutuksen yhteydessä. Koulutus käsittää teoreettisia opintoja ja kliinistä palvelua seuraavilta alueilta:

- Kariologia ja endodontia
- Parodontologia
- Hammasproteesioppi
- Kliininen purentafysiologia
- Pedodontia
- Ortodontia
- Hammaslääketieteellinen radiologia
- Suupatologia

3. Erikoisalohtaiset opinnot

Kliiniset opinnot

Erikoisalan kliininen palvelu, joka suoritetaan Turun yliopistollisen keskussairaalan suusairauksien klinikassa, jakautuu 6 vuoden ajalle. Osa kliinisestä palvelusta voidaan suorittaa myös tiedekunnan hyväksymässä muussa keskussairaalassa. Kliinisestä palvelusta 9 kuukautta tulee suorittaa terveyskeskuksessa. Opiskelija palvelee kokopäivätoimisesti koulutusvirassa suorittaen kuhunkin koulutusvaiheeseen soveltuvia tutkimus- ja hoitotoimenpiteitä. Itsenäisesti suoritetuista ja avustetuista leikkaustoimenpiteistä pidetään lokikirjaa. Keskeinen osa erikoisalohtaisista opinnoista tapahtuu kliinisen palvelun yhteydessä eri erikoisalojen specialistien antamana työnohjauksena.

Teoreettiset opinnot

Koulutus toteutetaan seminaarimuotoisena kiinteästi kliiniseen palveluun liittyen. Koulutettava voi käyttää hyväkseen myös kotimaisia ja kansainvälisiä koulutustilaisuuksia, joiden sisältö laajuudeltaan ja tasoltaan vastaa teoreettisen koulutuksen sisällön tavoitteita. Opetus käsittää seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pään ja kaulan alueen kirurginen anatomia
- Komplikaatiot suu- ja leukakirurgiassa
- Suun limakalvosairaudet
- Suun ja kasvojen alueen kiputilat
- Hampaiston ja alveolilisäkkeen sairaudet
- Tulehdukselliset sairaudet
- Poskiontelon patologiset tilat
- Suun pehmytkudosten ja leukojen tuumorit ja kystat
- Leukojen ja kasvojen alueen pehmyt- ja kovakudostraumat
- Rekonstrukttiivinen kirurgia
- Preproteettinen kirurgia
- Hammas- ja kasvoimplantologia
- Leukanivelsairaudet
- Sylkirauhassairaudet
- Synnynnäiset, kehitykselliset ja hankitut leuka- ja kasvodeformiteetit

- Suun ja leukojen malignit kasvaimet

4. Hallinnollinen koulutus (kts. s. 11)

5. Tutkielma

Erikoistumiskoulutukseen liittyen tehdään itsenäisesti tai yhteistyönä tutkielma tai kirjallinen potilastapausselostus, joka pyritään julkaisemaan alan lehdessä. Vaatimus tutkielman tekemiseksi koskee 1.8.2009 jälkeen erikoistumisensa aloittaneita.

Valtakunnallinen kuulustelu

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.ht ml

9.5 TERVEYDENHUOLLON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilö ja kuulustelija: professori Satu Lahti, satu.lahti@utu.fi

Koulutuksen yleiskuvaus

Terveystenhuollon erikoishammaslääkärin koulutusohjelman kokonaispituus on 3 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään 9 kuukautta terveyskeskuksessa.

Koulutusohjelman tavoitteet

Terveystenhuollon erikoishammaslääkärin tulee.-

- tuntee terveyden, sairauden ja sosiaalisen ympäristön kehityssuunnat Suomessa ja maailmalla sekä ymmärtää näiden vaikutukset omaan toimintaympäristöön
- ymmärtää terveydenhuollon toimintatapojen perusteena olevan tieteellisen tiedon karttumisprosessi sekä osata kriittisesti arvioida, soveltaa ja tuottaa tutkimustietoa oman toimintaympäristön tarpeisiin
- osata arvioida väestön terveystenhuollon palvelujen tarvetta, niiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja laatua
- tuntee terveydenhuollon suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmä sekä terveydenhuoltoa koskevat säädökset ja etiikka
- tuntee suu-terveyden edistämiskeinot ja suusairauksien ehkäisymenetelmät sekä osata soveltaa niitä toimintaympäristössään
- tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon moniammatillisen johtamisen perusteet ja osata soveltaa näitä omassa toimintaympäristössä
- osata kriittisesti arvioida omaa toimintaansa ja omaksua jatkuvan oppimisen toimintamalli

Koulutuksen sisältö

Koulutus koostuu käytännön koulutuksesta, joka sisältää toimipaikkakoulutuksen, teoreettisesta koulutuksesta sekä oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämistä ja arvioinnista. Lisäksi koulutukseen kuuluu valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu.

Käytännön koulutus

Terveystenhuollon koulutusohjelman käytännön koulutus sisältää toimimisen terveydenhuollon suunnittelu-, seuranta ja arviointitehtävissä siihen soveltuviissa organisaatioissa (esim. yliopisto, Sosiaali- ja Terveystenministeriö, THL, Kela, Aluehallintovirasto, terveyskeskus). Koulutuksesta vähintään 9 kk tulee

suorittaa terveyskeskuksessa. Käytännön koulutukseen liittyy toimipaikkakoulutus, joka sisältää osallistumisen organisaatioiden säännölliseen toimintaa kuten kokouksiin, seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin.

Teoreettinen koulutus

Teoreettisten opintojen tavoitteena on perehdyttää koulutettava terveydenhuollon hallinto- ja asiantuntijatehtävissä tarvittaviin tietoihin, taitoihin ja niiden soveltamiseen. Opinnot valitaan niin, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joka rakentuu oppijan aiemman tiedon ja kokemuksen sekä tavoitteiden mukaan. Erityisesti perehdytään tiedon hankintaan ja kriittiseen arviointiin, omaa toimintaympäristöä koskevan tiedon tuottamiseen, menetelmäopintoihin, hallintoon, johtamiseen, suunnitteluun sekä eettisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. Teoreettisia opintoja tulee olla vähintään 60 opintopistettä, joiden lisäksi tehdään opinnäytetyö, joka on laajuudeltaan 20 opintopistettä.

Moniammatilliset johtamisopinnot 10 op – 30 op

Tutkintoon sisältyy pakollinen ”Moniammatilliset johtamisopinnot” 10 op sekä mahdollisuus suorittaa Moniammatillisen lähijohtamisen 30 op:n opintokokonaisuus. Pakollinen opintokokonaisuus suoritetaan valtakunnallisesti yhtenäisen sisältövaatimuksen mukaisesti jonkin yliopiston koulutusyksikön hyväksymän ohjelman mukaisesti, Turussa MediMerc –johtamiskoulutuksen puitteissa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus voidaan sisällyttää henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan sekä käytännön koulutukseen että teoreettiseen koulutukseen.

Koulutuksen arviointi

Erikoistuva hammaslääkäri laatii koulutuksen alussa henkilökohtaisen oppimissuunnitelman, jota tarkennetaan opintojen edetessä. Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman pohjana ovat erikoistuvan ja kouluttajan yhdessä asettamat tavoitteet koulutukselle

Oppimista arvioidaan asetettujen tavoitteiden pohjalta säännöllisin väliajoin, kuitenkin vähintään vuosittain. Arvioinnin tukena käytetään säännöllisesti päivitettävää oppimispäiväkirjaa. Erikoistuva hammaslääkäri arvioi myös saamaansa koulutusta ja sen toimivuutta.

Valtakunnallinen kuulustelu

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/kuulusteluvaatimukset.ht ml

[Linkki valtioneuvoston asetukseen 420/12](#)